

บทที่ 4

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับผังเมืองกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ได้ทราบแนวความคิด และสภาพปัจจุบันของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครแล้วนั้นในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับผังเมืองกรุงเทพมหานคร โดยจะนำเสนอในหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การกระจายตัวของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร
2. รัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร
3. การเข้าถึงศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร
4. ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับลักษณะประชากร
5. ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับการใช้ที่ดินโดยรอบ
6. ปัญหาที่เกิดจากการกระจายตัวของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร

1. การกระจายตัวของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาในบทที่ผ่านมาทางด้านสถานที่ตั้งของศูนย์เยาวชนนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์การกระจายตัวของศูนย์เยาวชนตามพื้นที่เขตของกรุงเทพมหานคร (แผนที่ 4-1) โดยพบว่าศูนย์เยาวชนทั้ง 26 ศูนย์กระจายตัวอยู่ใน 23 เขต จาก 38 เขตของกรุงเทพมหานคร ในเขตปทุมวันพบศูนย์เยาวชนมากที่สุด จำนวน 3 ศูนย์ รองลงมา คือ เขตพระนคร จำนวน 2 ศูนย์ และเขตป้อมปราบฯ , บางรัก , ดุสิต , บางซื่อ , ดินแดง , ธนบุรี , บางกอกใหญ่ , ยานนาวา , พระโขนง , คลองเตย , ประเวศ , บางเขน , จตุจักร , บางกอกน้อย , บางพลัด , ราชบุรีบูรณะ , มีนบุรี , ลาดกระบัง , บางขุนเทียน , ตลิ่งชัน และหนองแขม นั้นพบศูนย์เยาวชนเขตละ 1 ศูนย์

ส่วนเขตอีก 15 เขตที่ไม่พบศูนย์เยาวชน คือ เขตสัมพันธวงศ์ , พญาไท , ราชเทวี , ห้วยขวาง , คลองสาน , สาทร , บางคอแหลม , สวนหลวง , ดอนเมือง , บางกะปิ , ลาดพร้าว , บึงกุ่ม , ภาษีเจริญ , จอมทอง และหนองจอก

จะเห็นได้ว่าศูนย์เยาวชนมีการกระจุกตัวอยู่ในเขตปทุมวันถึง 3 ศูนย์ เขตพระนคร 2 ศูนย์ นอกจากนี้ศูนย์เยาวชนจะกระจายตัวอยู่ในเขตต่างๆอีกเขตละ 1 ศูนย์ จำนวน 21 เขต โดยเฉพาะเขตที่อยู่ใจกลางเมือง เช่น เขตป้อมปราบ , เขตบางรัก , เขตดุสิต , เขตธนบุรี , เขตบางกอกใหญ่ , เขตบางกอกน้อย เป็นต้น และเขตที่อยู่ชานเมือง คือ ลาดกระบัง , มีนบุรี , หนองแขม และบางขุนเทียน

2. รัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร

การศึกษาในหัวข้อนี้เป็นการศึกษารัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชน (ตารางที่ 4-1, แผนที่ 4-2) เพื่อจะได้ทราบว่าศูนย์เยาวชนที่กระจายตัวในลักษณะนี้นั้นจะมีการให้บริการที่ครอบคลุมในพื้นที่ไหนบ้าง ซึ่งสามารถทราบได้จากการการสอบถามหัวหน้าศูนย์เยาวชนและผู้ที่ใช้บริการ โดยพบว่าศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) มีรัศมีการให้บริการไกลที่สุด 24 กิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้งกรุงเทพมหานครและบางส่วนของปริมณฑล โดยมีจำนวนสมาชิก 364,420 คน , ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ มีรัศมีการให้บริการไกลอันดับ 2 คือ 18.4 กิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทางฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานครรวมทั้งบางส่วนของจังหวัดสมุทรสาคร ปริมณฑล โดยมีจำนวนสมาชิก 26,704 คน และศูนย์เยาวชนลุมพินี มีรัศมีการให้บริการไกลอันดับ 3 คือ 5 กิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมบางเขตของกรุงเทพมหานคร โดยมีจำนวนสมาชิก 12,010 คน

และจากตารางเดียวกันนี้ยังพบว่าศูนย์เยาวชนบ่อนไก่ มีรัศมีการให้บริการใกล้ที่สุด คือ 0.69 กิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมเฉพาะชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ , ชุมชนชอยปลูกจิต2.3 และคณะชุมชนบ่อนไก่ โดยมีจำนวนสมาชิก 4,013 คน . ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัสมีรัศมีการให้บริการใกล้อันดับ 2 คือ 1.05 กิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมเฉพาะชุมชนในเขตป้อมปราบเท่านั้น โดยมีจำนวนสมาชิก 2,500 คน และศูนย์เยาวชนเทเวศร์ มีรัศมีการให้บริการใกล้อันดับ 3 คือ 1.08 กิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมเฉพาะบางชุมชนในเขตพระนครเท่านั้น โดยมีจำนวนสมาชิก 5,732 คน

ซึ่งจากแผนที่ 4-2 นั้นจะเห็นได้ว่ารัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนนั้นมีพื้นที่ที่มีการซ้อนทับกันมาก และพื้นที่ที่ไม่มีการซ้อนทับกันเลย โดยพื้นที่ที่มีการซ้อนทับกันมากที่สุด คือ พื้นที่เขตพระนคร โดยพบว่ามีการซ้อนทับกันถึง 6 วง และซ้อนทับต่อเนื่องไปในเขตใกล้เคียง คือ เขตป้อมปราบ , เขตปทุมวัน , บางกอกใหญ่ , เขตดุสิต เขตบางซื่อ และเขตบางพลัด โดยใน 6 เขตนี้นั้นจะพบการซ้อนทับกันของรัศมีการให้บริการมากถึง 5 วง ส่วนพื้นที่ที่ไม่อยู่ในรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนเลย คือ เขตหนองจอก และพื้นที่ที่ไม่มีการซ้อนทับกันของรัศมีการให้บริการเลย คือ เขตลาดพร้าว , เขตบางกะปิ และเขตบึงกุ่ม

และจากการศึกษานั้นพบว่ารัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดและองค์ประกอบของศูนย์เยาวชนแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของแต่ละศูนย์เยาวชนด้วยว่าสามารถออกพื้นที่ไปทำความเข้าใจและเผยแพร่งานของศูนย์เยาวชนได้ไกลแค่ไหน

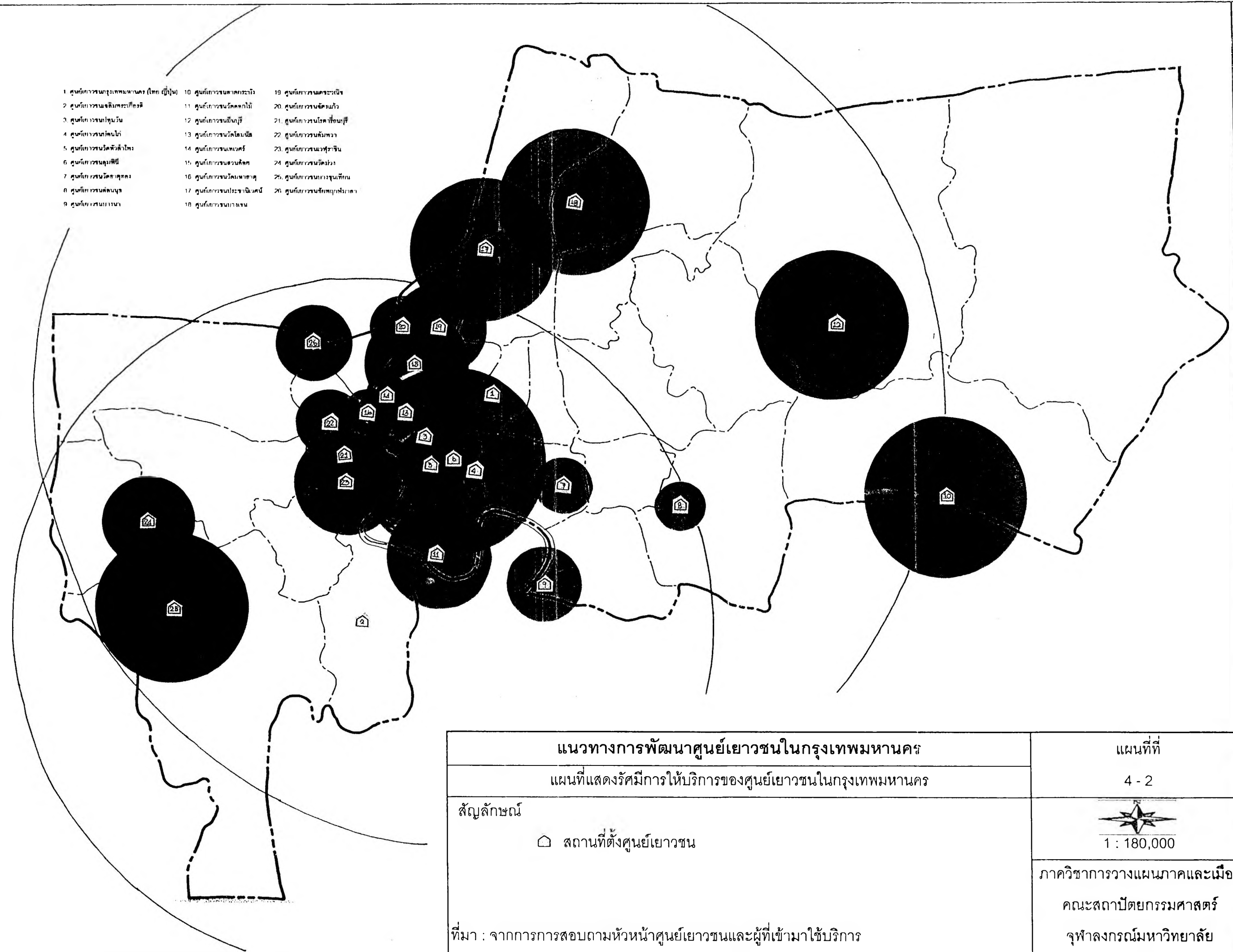
และเมื่อนำรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนมาเปรียบเทียบกับแนวความคิดทางด้านศูนย์กลางนันทนาการของต่างประเทศ (บทที่ 2) ที่กล่าวว่าศูนย์กลางนันทนาการระดับต่างๆนั้นมีรัศมีการให้บริการที่แตกต่างกัน คือ ศูนย์กลางนันทนาการระดับย่อยละแวกบ้าน มีรัศมีการให้บริการ 1/8 - 1/4 ไมล์ (0.2-0.4 กิโลเมตร) , ศูนย์กลางนันทนาการระดับละแวกบ้าน มีรัศมีการให้บริการ 1/4 - 1/2 ไมล์ (0.4-0.8 กิโลเมตร) , ศูนย์กลางนันทนาการระดับชุมชน มีรัศมีการให้บริการ 1/2 - 1 ไมล์ (0.8-1.6 กิโลเมตร) และ ศูนย์กลาง

ตารางที่ 4-1 แสดงการเรียงลำดับรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร

ชื่อศูนย์เยาวชน	รัศมีการให้บริการ (กิโลเมตร)	จำนวนสมาชิก (คน)
ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)	24.00	364,420
ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ	18.40	26,704
ศูนย์เยาวชนลุมพินี	5.00	12,010
ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง	4.27	2,608
ศูนย์เยาวชนบางเขน	4.00	4,000
ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน	4.00	2,210
ศูนย์เยาวชนมีนบุรี	3.93	3,813
ศูนย์เยาวชนประชาชนเวศน์	3.83	9,342
ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย	2.75	5,066
ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้	2.73	4,201
ศูนย์เยาวชนเวฬุราชิน	2.73	3,269
ศูนย์เยาวชนเดชะวณิช	2.45	3,727
ศูนย์เยาวชนวัดม่วง	2.40	3,928
ศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา	2.00	2,508
ศูนย์เยาวชนบางนา	1.97	3,211
ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง	1.79	2,030
ศูนย์เยาวชนอัมพวา	1.78	3,177
ศูนย์เยาวชนฉัตรแก้ว	1.67	3,497
ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง	1.50	7,006
ศูนย์เยาวชนปทุมวัน	1.43	2,900
ศูนย์เยาวชนอ่อนนุช	1.30	2,874
ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี	1.14	4,750
ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ	1.13	1,155
ศูนย์เยาวชนเทเวศร์	1.08	5,732
ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส	1.05	2,500
ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่	0.69	4,013

ที่มา : จากการการสอบถามหัวหน้าศูนย์เยาวชนและผู้เข้ามาใช้บริการ

1 ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)	10 ศูนย์เยาวชนตากสิน	19 ศูนย์เยาวชนนครราชสีมา
2 ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ	11 ศูนย์เยาวชนวัดทองนพคุณ	20 ศูนย์เยาวชนธัญบุรี
3 ศูนย์เยาวชนจตุจักร	12 ศูนย์เยาวชนเมืองใหม่	21 ศูนย์เยาวชนวัดลาดพร้าว
4 ศูนย์เยาวชนคลองเตย	13 ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส	22 ศูนย์เยาวชนดินนา
5 ศูนย์เยาวชนวัดพิศนัย	14 ศูนย์เยาวชนเทพศิรินทร์	23 ศูนย์เยาวชนจตุจักร
6 ศูนย์เยาวชนคลองสาม	15 ศูนย์เยาวชนสวนลุม	24 ศูนย์เยาวชนวัดบาง
7 ศูนย์เยาวชนวัดสุทัศน์	16 ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ	25 ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน
8 ศูนย์เยาวชนคลองตัน	17 ศูนย์เยาวชนประเวศน์	26 ศูนย์เยาวชนศึกษาพระยา
9 ศูนย์เยาวชนบางนา	18 ศูนย์เยาวชนบางเขน	

แนวทางการพัฒนาศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร	แผนที่ที่
แผนที่แสดงวัดมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร	4 - 2
สัญลักษณ์ สถานที่ตั้งศูนย์เยาวชน	 1 : 180,000
ที่มา : จากการสอบถามหัวหน้าศูนย์เยาวชนและผู้เข้ามาใช้บริการ	ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นันทนาการระดับเมือง มีรัศมีการให้บริการมากกว่า 1 ไมล์ (มากกว่า 1.6 กิโลเมตร) โดยสามารถแบ่งศูนย์เยาวชนตามรัศมีการให้บริการของแนวความคิดทางด้านศูนย์กลางนันทนาการได้ดังตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 แสดงจำนวนศูนย์เยาวชนเยาวชนตามรัศมีการให้บริการของแนวความคิดทางด้านศูนย์กลางนันทนาการ

ศูนย์กลางนันทนาการ	รัศมีการให้บริการ (กิโลเมตร) *	จำนวนศูนย์เยาวชน (ศูนย์) **
ศูนย์กลางนันทนาการระดับย่อยละแวกบ้าน	0.21-0.40	0
ศูนย์กลางนันทนาการระดับละแวกบ้าน	0.41-0.80	1
ศูนย์กลางนันทนาการระดับชุมชน	0.81-1.60	7
ศูนย์กลางนันทนาการระดับเมือง	มากกว่า 1.60	18
รวม		26

* มาตรฐานจากการศึกษาแนวความคิดทางด้านศูนย์กลางนันทนาการจากบทที่ 2

** จำนวนศูนย์เยาวชนที่มีรัศมีการให้บริการเทียบเท่ามาตรฐานศูนย์กลางนันทนาการแต่ละระดับ

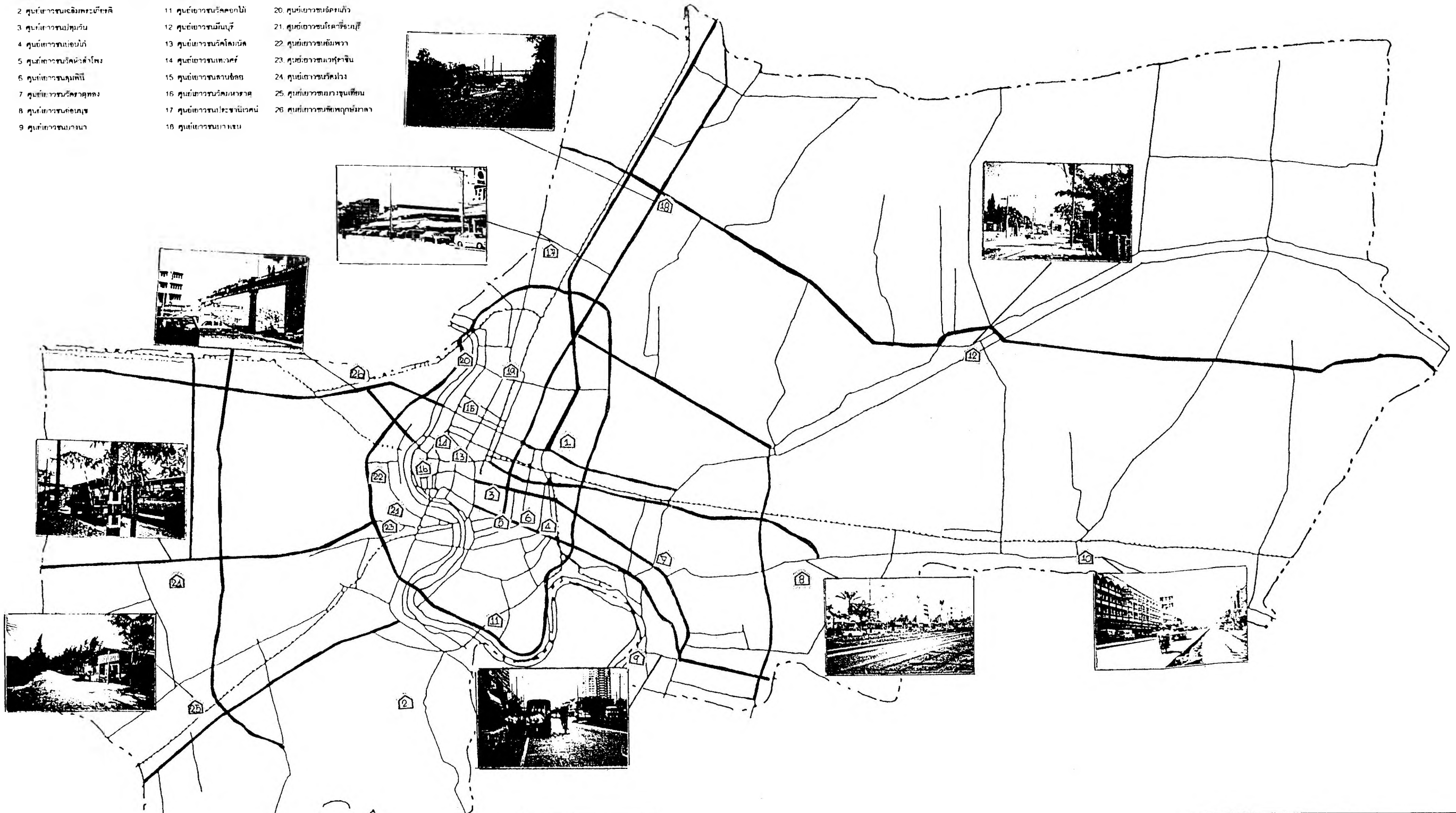
จากตารางที่ 4-2 นั้นพบว่ามีจำนวนศูนย์เยาวชนที่อยู่ในระดับศูนย์กลางนันทนาการเมืองที่มีรัศมีการให้บริการ มากกว่า 1.60 กิโลเมตรมากที่สุด จำนวน 18 ศูนย์ รองลงมา คือ ระดับศูนย์กลางนันทนาการชุมชนที่มีรัศมีการให้บริการ 0.81-1.60 กิโลเมตร จำนวน 7 ศูนย์ และอันดับที่ 3 คือระดับศูนย์กลางนันทนาการละแวกบ้านที่มีรัศมีการให้บริการ 0.41-0.80 กิโลเมตร จำนวน 1 ศูนย์ โดยไม่พบศูนย์เยาวชนที่มีรัศมีการให้บริการในระดับศูนย์กลางนันทนาการย่อยละแวกบ้าน

ซึ่งจากการเปรียบเทียบรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนกับแนวความคิดทางด้านศูนย์กลางนันทนาการนั้นพบว่า ศูนย์เยาวชนมีรัศมีการให้บริการนั้นอยู่ในระดับศูนย์กลางเมืองมากที่สุด โดยไม่พบศูนย์เยาวชนที่มีรัศมีการให้บริการต่ำกว่ารัศมีการให้บริการในระดับศูนย์กลางย่อยละแวกบ้าน จะเห็นได้ว่าศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพในรัศมีการให้บริการได้เทียบเท่าหรือมากกว่าต่างประเทศ

3. การเข้าถึงศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร (ภาคผนวก จ)

การศึกษาการเข้าถึงศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร โดยการออกสำรวจภาคสนามนั้นพบว่าศูนย์เยาวชนทั้ง 26 ศูนย์นั้นตั้งอยู่บนถนนที่มีลักษณะการเข้าถึงที่แตกต่างกัน (แผนที่ 4-3) ทั้งบนถนนสายหลัก

1 ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)	10 ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง	19 ศูนย์เยาวชนสะพานมิตร
2 ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ	11 ศูนย์เยาวชนวัดคลองไม้	20 ศูนย์เยาวชนอัครเมธี
3 ศูนย์เยาวชนพหลโยธิน	12 ศูนย์เยาวชนมีนบุรี	21 ศูนย์เยาวชนโรดริโกเรอูยี
4 ศูนย์เยาวชนเมืองใหม่	13 ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส	22 ศูนย์เยาวชนอิมพรา
5 ศูนย์เยาวชนวัดเจ้าฟ้าใหญ่	14 ศูนย์เยาวชนเทศบาล	23 ศูนย์เยาวชนเวฬุราชิน
6 ศูนย์เยาวชนภูมิพิณี	15 ศูนย์เยาวชนสวนอัมพร	24 ศูนย์เยาวชนศรีนครินทร์
7 ศูนย์เยาวชนวัดสุทัศน์	16 ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ	25 ศูนย์เยาวชนภานุเขื่อน
8 ศูนย์เยาวชนคลองเตย	17 ศูนย์เยาวชนโพรเซอโนอัน	26 ศูนย์เยาวชนพิทยกุลโยธิน
9 ศูนย์เยาวชนบางนา	18 ศูนย์เยาวชนบางเขน	

แนวทางการพัฒนาศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร		แผนที่ที่
แผนที่แสดงการเข้าถึงของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร		4 - 3
สัญลักษณ์ สถานที่ตั้งศูนย์เยาวชน ถนนสายหลัก ถนนสายรอง		 1 : 180,000
ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนสายรอง ถนนซอยที่มีความลึก 200 - 1600 เมตร บางถนนมีรถประจำทางผ่านหลายสาย และบางถนนไม่มีรถประจำทางผ่านเลย ซึ่งสามารถแบ่งวิเคราะห์ระดับการเข้าถึงออกเป็น 5 ระดับ (ตารางที่ 4-3 , แผนที่ 4-4) คือ

1. ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่สะดวกมาก คือ ศูนย์เยาวชนที่ตั้งอยู่บนถนนสายหลักที่มีรถประจำทางผ่านหลายสาย ได้แก่ ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง , ศูนย์เยาวชนลุมพินี , ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง และศูนย์เยาวชนบางเขน รวม 4 ศูนย์เยาวชน (ภาพที่ 4-1)

2. ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่สะดวกปานกลาง คือ ศูนย์เยาวชนที่ตั้งอยู่บนถนนสายรองที่มีรถประจำทางผ่าน ได้แก่ ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ , ศูนย์เยาวชนบางนา , ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง , ศูนย์เยาวชนมีนบุรี , ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส , ศูนย์เยาวชนเทเวศร์ , ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ , ศูนย์เยาวชนเดชะวณิช และศูนย์เยาวชนเวฬุราชิน รวม 9 ศูนย์เยาวชน (ภาพที่ 4-2)

3. ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่สะดวกน้อย คือ ศูนย์เยาวชนที่ตั้งอยู่บนถนนสายรองที่ไม่มีรถประจำทางผ่าน ได้แก่ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) , ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย และศูนย์เยาวชนประชานิเวศน์ รวม 3 ศูนย์เยาวชน (ภาพที่ 4-3)

4. ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่ไม่ค่อยสะดวก คือ ศูนย์เยาวชนที่ตั้งอยู่บนถนนซอยที่มีรถประจำทางผ่าน ได้แก่ ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้ , ศูนย์เยาวชนวัดม่วง และศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา รวม 3 ศูนย์เยาวชน (ภาพที่ 4-4)

5. ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่ไม่สะดวก คือ ศูนย์เยาวชนที่ตั้งอยู่บนถนนซอยที่ไม่มีรถประจำทางผ่าน ได้แก่ ศูนย์เยาวชนปทุมวัน , ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่ , ศูนย์เยาวชนอ่อนนุช , ศูนย์เยาวชนฉัตรแก้ว , ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี , ศูนย์เยาวชนอัมพวา และศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน รวม 7 ศูนย์เยาวชน (ภาพที่ 4-5)

จากการศึกษาการเข้าถึงศูนย์เยาวชนทั้ง 26 ศูนย์ นั้นพบว่า ศูนย์เยาวชนส่วนมากมีการเข้าถึงที่สะดวกปานกลาง จำนวน 9 ศูนย์ (35%) รองลงมา คือ การเข้าถึงที่ไม่สะดวก จำนวน 7 ศูนย์ (30%) นอกจากนี้ยังพบว่าความสะดวกในการเข้าถึงศูนย์เยาวชนนั้นไม่ได้แปรผันตามขนาดและองค์ประกอบทางกายภาพของศูนย์เยาวชน โดยพบว่า ศูนย์เยาวชนบางแห่งที่มีขนาดใหญ่มีองค์ประกอบทางกายภาพที่หลากหลายนั้นไม่ได้มีการเข้าถึงที่สะดวกมาก และศูนย์เยาวชนบางแห่งขนาดเล็กมีองค์ประกอบทางกายภาพน้อยนั้นมีการเข้าถึงที่สะดวกมาก

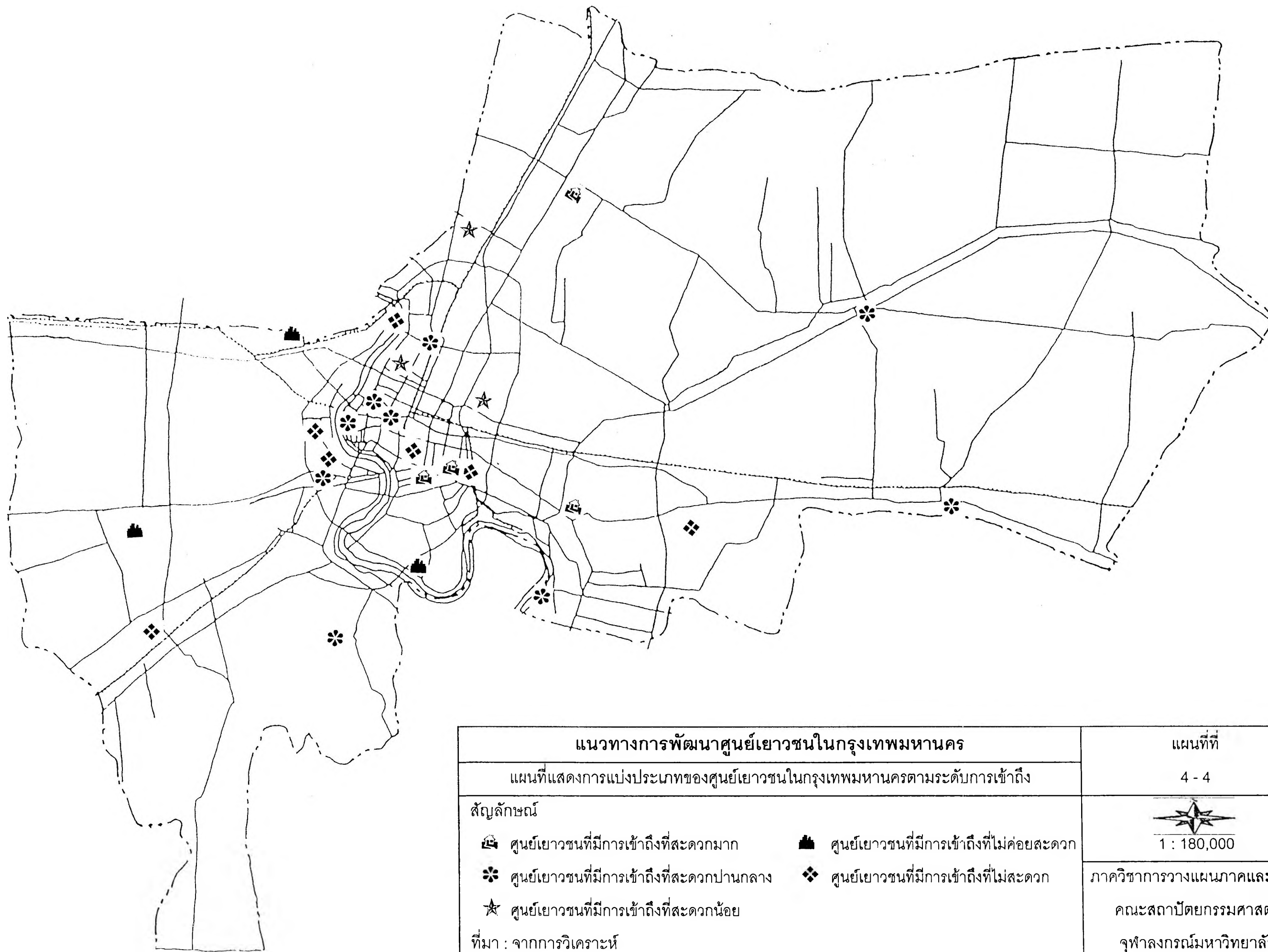
4. ความสัมพันธ์ของลักษณะประชากรกับศูนย์เยาวชน

การศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะประชากรกับศูนย์เยาวชนนั้นจะแบ่งการศึกษาเป็น 2 หัวข้อ คือ ความหนาแน่นประชากรรายเขต และความหนาแน่นสมาชิกรายศูนย์เยาวชน

ตารางที่ 4-3 แสดงการเข้าถึงศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร

ชื่อศูนย์เยาวชน	สะดวกมาก	สะดวกปานกลาง	สะดวกน้อย	ไม่ค่อยสะดวก	ไม่สะดวก
1. ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร(ไทย-ญี่ปุ่น)			X		
2. ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ		X			
3. ศูนย์เยาวชนปทุมวัน					X
4. ศูนย์เยาวชนเอนโก					X
5. ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง	X				
6. ศูนย์เยาวชนลุมพินี	X				
7. ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง	X				
8. ศูนย์เยาวชนอ่อนนุช					X
9. ศูนย์เยาวชนบางนา		X			
10. ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง		X			
11. ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้				X	
12. ศูนย์เยาวชนมีนบุรี		X			
13. ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส		X			
14. ศูนย์เยาวชนเทเวศร์		X			
15. ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย			X		
16. ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ		X			
17. ศูนย์เยาวชนประชาชนีเวศน์			X		
18. ศูนย์เยาวชนบางเขน	X				
19. ศูนย์เยาวชนเดชชะวนิช		X			
20. ศูนย์เยาวชนฉัตรแก้ว					X
21. ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี					X
22. ศูนย์เยาวชนอัมพวา					X
23. ศูนย์เยาวชนเวฬุราชิน		X			
24. ศูนย์เยาวชนวัดม่วง				X	
25. ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน					X
26. ศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา				X	
รวม	4	9	3	3	7

ที่มา : จากการออกสำรวจภาคสนาม

แนวทางการพัฒนาศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร		แผนที่ที่
แผนที่แสดงการแบ่งประเภทของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครตามระดับการเข้าถึง		4 - 4
สัญลักษณ์		 1 : 180,000
🏠 ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่สะดวกมาก 🌸 ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่สะดวกปานกลาง ★ ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่สะดวกน้อย	🏠 ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่ไม่ค่อยสะดวก ❖ ศูนย์เยาวชนที่มีการเข้าถึงที่ไม่สะดวก	ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มา : จากการวิเคราะห์		

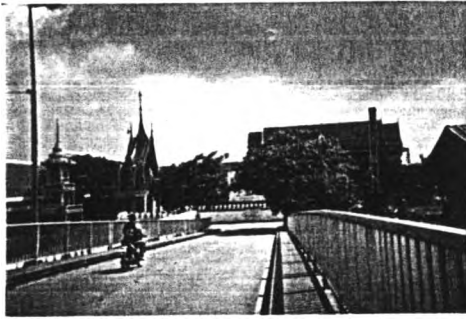
ภาพที่ 4 - 1 : แสดงการเข้าถึงของศูนย์เยาวชนลุมพินีและศูนย์เยาวชนบางเขน
ที่มีระดับการเข้าถึงที่สะดวกมาก

ภาพที่ 4 - 2 : แสดงการเข้าถึงของศูนย์เยาวชนบางนาและศูนย์เยาวชนมีนบุรี
ที่มีระดับการเข้าถึงที่สะดวกปานกลาง

ภาพที่ 4 - 3 : แสดงการเข้าถึงของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร(ไทย-ญี่ปุ่น)และศูนย์เยาวชนสวนอ้อย
ที่มีระดับการเข้าถึงที่สะดวกน้อย

ภาพที่ 4 - 4 : แสดงการเข้าถึงของศูนย์เยาวชนวัดม่วงและศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา
ที่มีระดับการเข้าถึงที่ไม่ค่อยสะดวก

ภาพที่ 4 - 5 : แสดงการเข้าถึงของศูนย์เยาวชนจักรแก้วและศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน
ที่มีระดับการเข้าถึงที่ไม่สะดวก

4.1 ความหนาแน่นประชากรรายเขต

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของศูนย์เยาวชนนั้นพบว่าศูนย์เยาวชนไม่ได้ให้บริการเฉพาะเยาวชนเท่านั้น แต่สามารถให้บริการแก่ประชาชนทุกวัย ดังนั้นในการศึกษาลักษณะประชากรนั้นจึงเป็นการศึกษาจำนวนประชากรของกรุงเทพมหานครในทุกวัยอายุ โดยพบว่า ในปี พ.ศ. 2539 นั้นกรุงเทพมหานครมีประชากร 5,584,963 คน และมีความหนาแน่น 3,560 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสามารถแบ่งความหนาแน่นประชากรรายเขตเป็น 3 กลุ่ม (ตารางที่ 4-4 , แผนที่ที่ 4-5) คือ

1.เขตที่มีความหนาแน่นประชากรสูง คือ เขตที่มีความหนาแน่นประชากรตั้งแต่ 20,000 คนขึ้นไปต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร มี 5 เขต ได้แก่ เขตป้อมปราบ , เขตสัมพันธวงศ์ , เขตธนบุรี , เขตดินแดง และเขตคลองสาน ตามลำดับ

ซึ่งใน 5 เขตนี้มี 3 เขตที่มีศูนย์เยาวชน คือ เขตป้อมปราบ (ศูนย์เยาวชนโสมนัส) , เขตธนบุรี (ศูนย์เยาวชนเวฬุราชิน) และ เขตดินแดง (ศูนย์เยาวชนไทย-ญี่ปุ่น)

และมี 2 เขตที่ไม่มีศูนย์เยาวชน คือ เขตสัมพันธวงศ์ และเขตคลองสาน

2.เขตที่มีความหนาแน่นประชากรปานกลาง คือ เขตที่มีความหนาแน่นประชากรตั้งแต่ 10,000-20,000 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร มี 12 เขต ได้แก่ เขตราชเทวี , เขตบางกอกใหญ่ , เขตดุสิต , เขตพระนคร , เขตบางซื่อ , เขตบางกอกน้อย , เขตปทุมวัน , เขตสาทร , เขตบางรัก , เขตบางคอแหลม , เขตบางพลัด และเขตพญาไท ตามลำดับ

ซึ่งใน 12 เขตนี้มี 8 เขตที่มีศูนย์เยาวชน คือ เขตบางกอกใหญ่ (ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี) , เขตดุสิต (ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย) , เขตพระนคร (ศูนย์เยาวชนเทเวศร์ , ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ) , เขตบางซื่อ (ศูนย์เยาวชนเดชะวณิช) , เขตบางกอกน้อย (ศูนย์เยาวชนวัดอัมพวา) , เขตปทุมวัน (ศูนย์เยาวชนปทุมวัน , ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่ และศูนย์เยาวชนลุมพินี) , เขตบางรัก (ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง) และเขตบางพลัด (ศูนย์เยาวชนวัดฉัตรแก้ว)

และมี 4 เขตที่ไม่มีศูนย์เยาวชน คือ เขตราชเทวี , เขตสาทร , เขตบางคอแหลม และเขตพญาไท

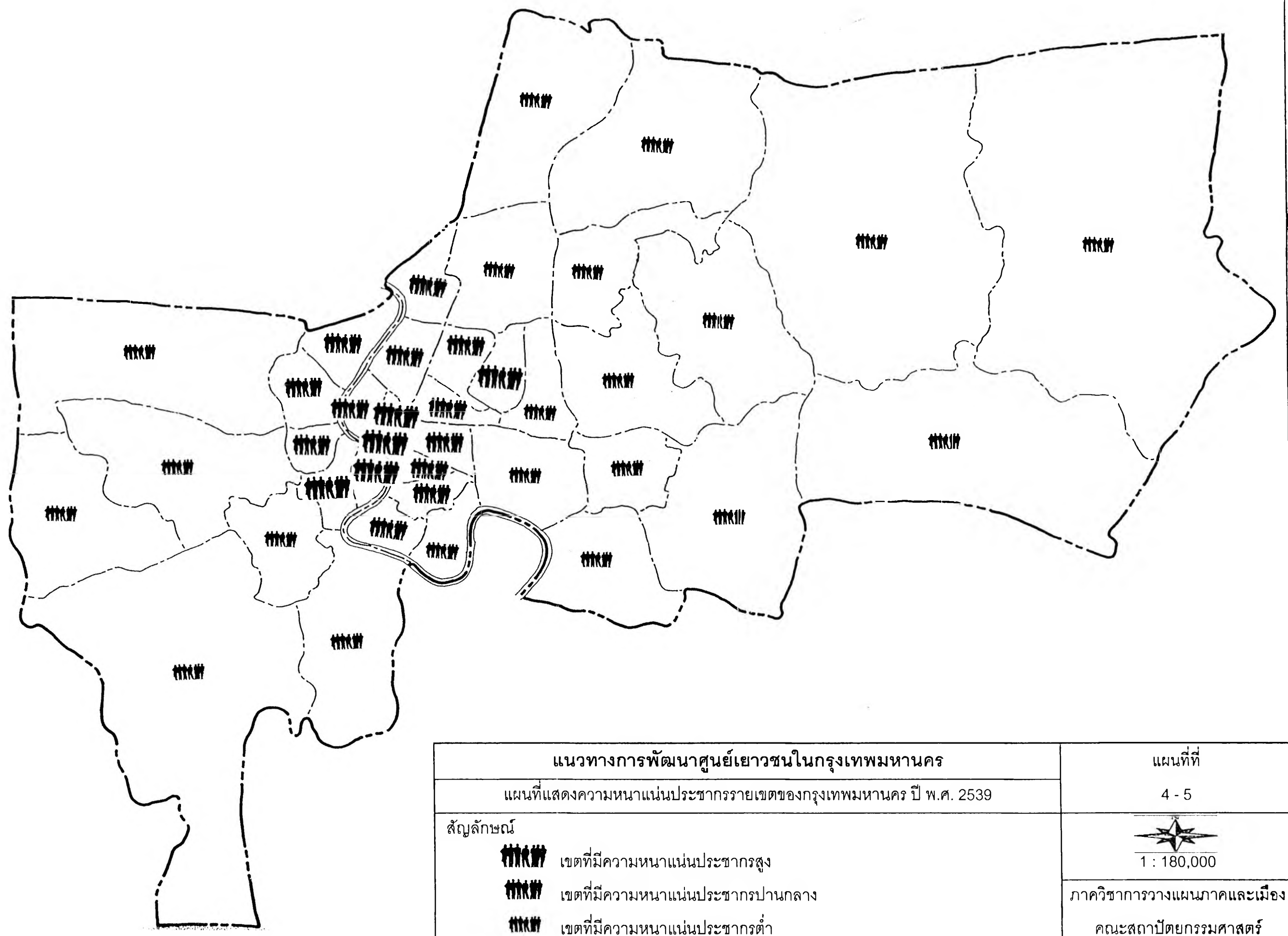
3.เขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำ คือ เขตที่มีความหนาแน่นประชากรตั้งแต่น้อยกว่า 10,000 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร มี 21 เขต ได้แก่ เขตคลองเตย , เขตจอมทอง , เขตพระโขนง , เขตยานนาวา , เขตห้วยขวาง , เขตจตุจักร , เขตภาษีเจริญ , เขตบางกะปิ , เขตลาดพร้าว , เขตสวนหลวง , เขตราชบุรีบูรณะ , เขตดอนเมือง , เขตบางเขน , เขตบึงกุ่ม , เขตหนองแขม , เขตประเวศ , เขตตลิ่งชัน , เขตบางขุนเทียน , เขตมีนบุรี , เขตลาดกระบัง และเขตหนองจอก ตามลำดับ

ซึ่งใน 21 เขตนี้มี 12 เขตที่มีศูนย์เยาวชน คือ เขตคลองเตย (ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง) , เขตพระโขนง (ศูนย์เยาวชนบางนา) , เขตยานนาวา (ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้) , เขตจตุจักร (ศูนย์เยาวชนประชา นิเวศน์) , เขตราชบุรีบูรณะ (ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ) , เขตบางเขน (ศูนย์เยาวชนบางเขน) , เขตหนองแขม (ศูนย์เยาวชนวัดม่วง) , เขตประเวศ (ศูนย์เยาวชนอ่อนนุช) , เขตตลิ่งชัน (ศูนย์เยาวชนวัด

ตารางที่ 4-4 การเรียงลำดับความหนาแน่นประชากรรายเขตของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2539

เขต	ความหนาแน่นประชากรรายเขต (คนตารางเมตร)
ป้อมปราบ	41,519
สัมพันธวงศ์	27,956
ธนบุรี	23,576
ดินแดง	20,789
คลองสาน	20,123
ราชเทวี	18,786
บางกอกใหญ่	15,368
ดุสิต	15,337
พระนคร	14,972
บางซื่อ	14,469
บางกอกน้อย	14,215
ปทุมวัน	13,493
สาทร	12,446
บางรัก	11,916
บางคอแหลม	11,447
บางพลัด	11,376
พญาไท	10,644
คลองเตย	9,020
จอมทอง	6,616
พระโขนง	6,114
ยานนาวา	5,705
ห้วยขวาง	5,335
จตุจักร	5,230
ภาษีเจริญ	5,153
บางกะปิ	4,832
ลาดพร้าว	4,543
สวนหลวง	4,527
ราษฎร์บูรณะ	4,177
ดอนเมือง	4,133
บางเขน	3,438
ปทุม	3,362
หนองแขม	2,600
ประเวศ	2,042
ตลิ่งชัน	1,783
บางขุนเทียน	1,006
มีนบุรี	852
ลาดกระบัง	772
หนองจอก	318
กรุงเทพมหานคร	3,560

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร

แนวทางการพัฒนาศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร		แผนที่ที่
แผนที่แสดงความหนาแน่นประชากรรายเขตของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2539		4 - 5
สัญลักษณ์ เขตที่มีความหนาแน่นประชากรสูง เขตที่มีความหนาแน่นประชากรปานกลาง เขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำ		 1 : 180,000
ที่มา : สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชัยพฤกษ์) , เขตบางขุนเทียน (ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน) , เขตมีนบุรี (ศูนย์เยาวชนมีนบุรี) และ เขตลาดกระบัง (ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง)

และมี 9 เขตที่ไม่มีศูนย์เยาวชน คือ เขตจอมทอง , เขตห้วยขวาง , เขตภาษีเจริญ , เขตบางกะปิ , เขตลาดพร้าว , เขตสวนหลวง , เขตดอนเมือง , เขตปทุมธานี และเขตหนองจอก

จากการศึกษาพบว่ากรุงเทพมหานครมีเขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำมากที่สุด ซึ่งเป็นเขตที่ไม่มีและไม่มีจำนวนศูนย์เยาวชนมากที่สุดด้วย รองลงมาคือเขตที่มีความหนาแน่นประชากรปานกลางและเขตที่มีความหนาแน่นประชากรสูงสุดคล้ายกันตามลำดับ

4.2 ความหนาแน่นสมาชิกรายศูนย์เยาวชน

จากการศึกษาจำนวนสมาชิกรวมทั้งขนาดพื้นที่ของแต่ละศูนย์เยาวชน นั้นทำให้ทราบความหนาแน่นสมาชิกรายศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 4-5) โดยพบว่าในระดับกรุงเทพมหานครรวมมีความหนาแน่นสมาชิกเฉลี่ย 2 คนต่อตารางเมตร โดยศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพงมีความหนาแน่นสมาชิกมากที่สุด คือ 41 คนต่อตารางเมตร รองลงมา คือ ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุและศูนย์เยาวชนเทเวศร์ คือ 29 และ 27 คนต่อตารางเมตร ตามลำดับ

และพบว่าศูนย์เยาวชนบางขุนเทียนมีความหนาแน่นสมาชิกน้อยที่สุด คือ 0.05 คนต่อตารางเมตร รองลงมา คือ ศูนย์เยาวชนอ่อนนุชและศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ คือ 0.2 และ 0.3 คนต่อตารางเมตร ตามลำดับ

ซึ่งจากความหนาแน่นสมาชิกเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร 2 คนต่อตารางเมตรนั้นพบว่า มีศูนย์เยาวชนจำนวน 18 ศูนย์ที่มีความหนาแน่นสมาชิกสูงกว่าค่าเฉลี่ย คือ ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง , ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ , ศูนย์เยาวชนเทเวศร์ , ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส , ศูนย์เยาวชนเดชะวณิช , ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง , ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้ , ศูนย์เยาวชนวัดม่วง , ศูนย์เยาวชนจักรแก้ว , ศูนย์เยาวชนอัมพวา , ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง , ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี , ศูนย์เยาวชนเวฬุราชินี , ศูนย์เยาวชนมีนบุรี , ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย , ศูนย์เยาวชนบางเขน , ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร และศูนย์เยาวชนปทุมธานี

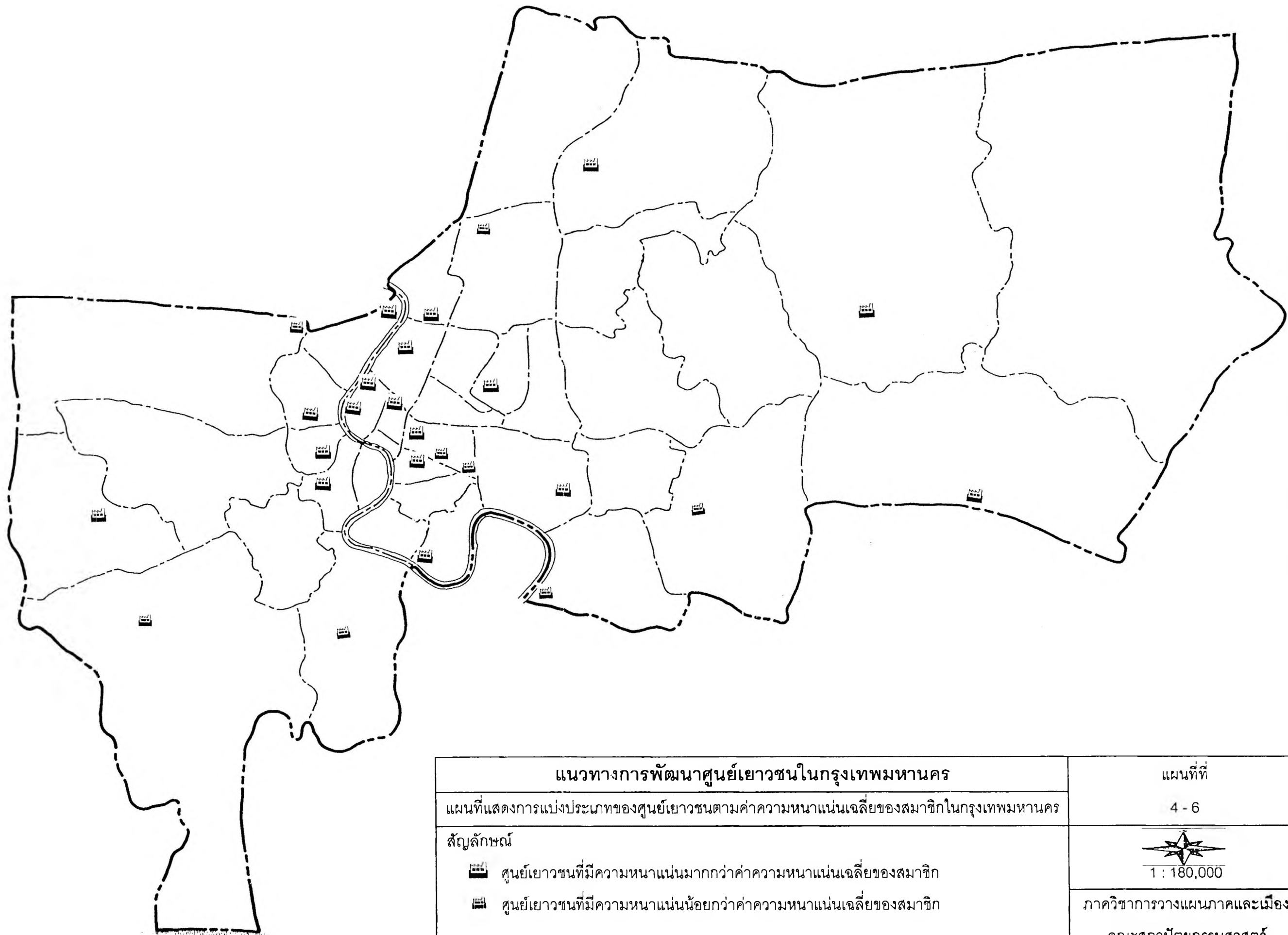
และมีศูนย์เยาวชนจำนวน 8 ศูนย์ที่มีความหนาแน่นสมาชิกต่ำกว่าค่าเฉลี่ย คือ ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่ , ศูนย์เยาวชนลุมพินี , ศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา , ศูนย์เยาวชนบางนา , ศูนย์เยาวชนประชานิเวศน์ , ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ , ศูนย์เยาวชนอ่อนนุช และ ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน (แผนที่ 4-6)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับลักษณะประชากรนั้นพบว่า ศูนย์เยาวชนบางแห่งมีความหนาแน่นของสมาชิกไม่สอดคล้องกับความหนาแน่นของประชากร คือ ในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นประชากรสูงนั้นย่อมจะต้องการพื้นที่มากกว่าในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำ เช่น เขตป้อมปราบที่มี

ตารางที่ 4-5 การเรียงลำดับความหนาแน่นสมาชิกรายศูนย์เยาวชน

ชื่อศูนย์เยาวชน	ความหนาแน่นสมาชิก (คน/ตารางเมตร)
ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง	41
ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ	29
ศูนย์เยาวชนเทเวศร์	27
ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส	25
ศูนย์เยาวชนเดชะวณิช	25
ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง	23
ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้	23
ศูนย์เยาวชนวัดม่วง	13
ศูนย์เยาวชนจักรแก้ว	10
ศูนย์เยาวชนอัมพวา	10
ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง	8
ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี	8
ศูนย์เยาวชนเวฬุราชิน	6
ศูนย์เยาวชนมีนบุรี	4
ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย	4
ศูนย์เยาวชนบางเขน	4
ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร	3
ศูนย์เยาวชนปทุมวัน	2
ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่	1
ศูนย์เยาวชนลุมพินี	1
ศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา	1
ศูนย์เยาวชนบางนา	0.7
ศูนย์เยาวชนประชานิเวศน์	0.4
ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ	0.3
ศูนย์เยาวชนอ่อนนุช	0.2
ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน	0.05
รวม	2

ที่มา : จากการวิเคราะห์

แนวทางการพัฒนาศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร		แผนที่ที่
แผนที่แสดงการแบ่งประเภทของศูนย์เยาวชนตามค่าความหนาแน่นเฉลี่ยของสมาชิกในกรุงเทพมหานคร		4 - 6
สัญลักษณ์ ศูนย์เยาวชนที่มีความหนาแน่นมากกว่าค่าความหนาแน่นเฉลี่ยของสมาชิก ศูนย์เยาวชนที่มีความหนาแน่นน้อยกว่าค่าความหนาแน่นเฉลี่ยของสมาชิก		 1 : 180,000
ที่มา : จากการวิเคราะห์		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหนาแน่นประชากรสูงแต่มีพื้นที่ศูนย์เยาวชนเพียง 99 ตารางเมตร ทำให้ความหนาแน่นสมาชิกสูงถึง 25 คนต่อตารางเมตร ในขณะที่เขตบางขุนเทียนที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำแต่มีพื้นที่ศูนย์เยาวชนมากถึง 48,000 ตารางเมตร ทำให้ความหนาแน่นสมาชิกต่ำมาก คือ 0.05 คนต่อตารางเมตร

5. ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับการใช้ที่ดินโดยรอบ (ภาคผนวก ฉ)

จากการออกสำรวจภาคสนาม และจากแผนที่การใช้ที่ดินในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2539 ของสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ที่แบ่งการใช้ที่ดินเป็น 10 ประเภท คือ ที่อยู่อาศัย , พาณิชยกรรม , อุตสาหกรรม , คลังสินค้า , สถาบันราชการ , สถาบันศาสนา , สถาบันการศึกษา , พื้นที่นันทนาการ , พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่โล่งว่าง ซึ่งทำให้ทราบถึงลักษณะการใช้ที่ดินโดยรอบที่ศูนย์เยาวชนทั้ง 26 ศูนย์ ตั้งอยู่ (แผนที่ที่ 4-7)

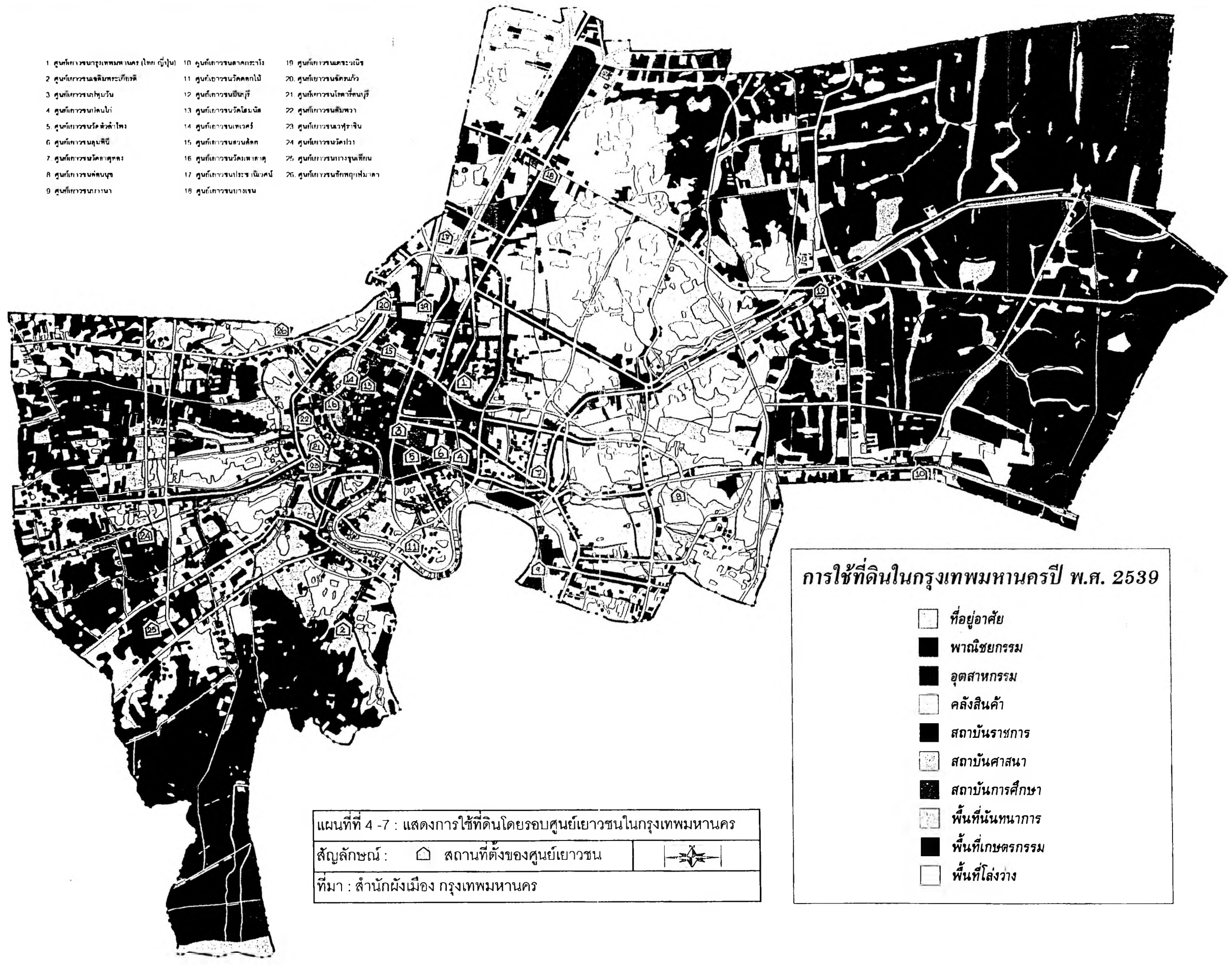
จากตารางที่ 4-6 นั้นพบว่า มีศูนย์เยาวชนที่มีการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นย่านสถาบันศึกษามากที่สุด คือ 24 ศูนย์ รองลงมา คือ ย่านที่อยู่อาศัย และย่านพาณิชยกรรม คือ 23 และ 21 ศูนย์ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีศูนย์เยาวชนแห่งใดที่มีการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นคลังสินค้า และมีศูนย์เยาวชนที่มีการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นย่านอุตสาหกรรมน้อยที่สุด คือ 2 ศูนย์

จากตารางเดียวกันนี้ยังพบว่าศูนย์เยาวชนมีประเภทการใช้ที่ดินโดยรอบเป็น 4 ประเภท มากที่สุดจำนวน 11 ศูนย์ คือ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) , ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่ , ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง , ศูนย์เยาวชนบางนา , ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้ , ศูนย์เยาวชนเทเวศร์ , ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย , ศูนย์เยาวชนจักรแก้ว , ศูนย์เยาวชนวัดม่วง , ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน และศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา

รองลงมา คือ ศูนย์เยาวชนมีประเภทการใช้ที่ดินโดยรอบเป็น 5 ประเภท , 3 ประเภท และ 6 ประเภท จำนวน 9 , 4 และ 2 ศูนย์ ตามลำดับ โดยศูนย์เยาวชนที่มีการใช้ที่ดินโดยรอบเป็น 5 ประเภท คือ ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ , ศูนย์เยาวชนลุมพินี , ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง , ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง , ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส , ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ , ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี , ศูนย์เยาวชนอัมพวา และศูนย์เยาวชนเวฬุราชินี ศูนย์เยาวชนที่มีการใช้ที่ดินโดยรอบเป็น 3 ประเภท คือ ศูนย์เยาวชนปทุมวัน , ศูนย์เยาวชนอ่อนนุช , ศูนย์เยาวชนประชานีเวศน์ และศูนย์เยาวชนเตชะวณิช ส่วนศูนย์เยาวชนที่มีการใช้ที่ดินโดยรอบเป็น 6 ประเภท คือ ศูนย์เยาวชนมีนบุรี และศูนย์เยาวชนบางเขน

จะเห็นได้ว่าการใช้ที่ดินโดยรอบศูนย์เยาวชนส่วนมากมีการใช้ที่ดินเป็น 4 -5 ประเภท โดยส่วนมากเป็นประเภทการใช้ที่ดินเป็นสถาบันการศึกษา ย่านที่อยู่อาศัย และย่านพาณิชยกรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในบทที่ 2 คือ ศูนย์เยาวชนอาจจะมีส่วนที่ตั้งอยู่ในย่านที่พักอาศัย ย่านพาณิชยกรรม ที่ว่างสถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ หรือสถาบันศาสนา

- 1 ศูนย์ราชการกรุงเทพมหานคร (ไทย ญี่ปุ่น)
- 2 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
- 3 ศูนย์ราชการพูนวิน
- 4 ศูนย์ราชการโกลนโบ
- 5 ศูนย์ราชการวัดท่าไม้
- 6 ศูนย์ราชการสุนทรีย
- 7 ศูนย์ราชการวัดสุทัศน์
- 8 ศูนย์ราชการวัดสุทัศน์
- 9 ศูนย์ราชการบางนา
- 10 ศูนย์ราชการตากสิน
- 11 ศูนย์ราชการวัดคลองไผ่
- 12 ศูนย์ราชการอินทรี
- 13 ศูนย์ราชการวัดโสมนัส
- 14 ศูนย์ราชการเพชร
- 15 ศูนย์ราชการสวนสัตว์
- 16 ศูนย์ราชการวัดมหาธาตุ
- 17 ศูนย์ราชการประเวศบุรีรมย์
- 18 ศูนย์ราชการบางเขน
- 19 ศูนย์ราชการระบือ
- 20 ศูนย์ราชการจันทน์
- 21 ศูนย์ราชการโพธิ์ตาก
- 22 ศูนย์ราชการสีมพวา
- 23 ศูนย์ราชการพรุจัน
- 24 ศูนย์ราชการวัดป่า
- 25 ศูนย์ราชการบางขุนเทียน
- 26 ศูนย์ราชการลี้กฤตยพินิจ

การใช้ที่ดินในกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2539

- ที่อยู่อาศัย
- พาณิชยกรรม
- อุตสาหกรรม
- คลังสินค้า
- สถาบันราชการ
- สถาบันศาสนา
- สถาบันการศึกษา
- พื้นที่นันทนาการ
- พื้นที่เกษตรกรรม
- พื้นที่โล่งว่าง

แผนที่ที่ 4 -7 : แสดงการใช้ที่ดินโดยรอบศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร
 สัญลักษณ์ : สถานที่ตั้งของศูนย์เยาวชน
 ที่มา : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4 - 6 แสดงการใช้ที่ดินโดยรอบศูนย์เขารชน

ชื่อศูนย์เขารชน	ที่อยู่อาศัย	พาณิชย์กรรม	อุตสาหกรรม	คลังสินค้า	สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรมศึกษา	พื้นที่เป็นทางการ	พื้นที่เกษตรกรรม	พื้นที่โล่งว่าง	รวม
1 ศูนย์เขารชนกรุงเทพมหานคร(ไทย-ญี่ปุ่น)	X	X			X		X				4
2 ศูนย์เขารชนเฉลิมพระเกียรติ	X	X					X	X	X		5
3 ศูนย์เขารชนปทุมวัน		X					X	X			3
4 ศูนย์เขารชนบ่อนไก่	X	X			X		X				4
5 ศูนย์เขารชนวัดหน้าลำโพง		X			X	X	X				4
6 ศูนย์เขารชนลุมพินี	X	X			X		X	X			5
7 ศูนย์เขารชนวัดธาตุทอง	X	X			X	X	X				5
8 ศูนย์เขารชนอ่อนนุช	X						X			X	3
9 ศูนย์เขารชนบางนา	X		X		X	X					4
10 ศูนย์เขารชนลาดกระบัง	X	X			X		X	X			5
11 ศูนย์เขารชนวัดคอกไม้	X	X				X	X				4
12 ศูนย์เขารชนวินบุรี	X	X			X		X	X	X		6
13 ศูนย์เขารชนวัดโสมนัส	X	X			X	X	X				5
14 ศูนย์เขารชนเทเวศร์	X	X			X		X				4
15 ศูนย์เขารชนจวนน้อย	X	X			X		X				4
16 ศูนย์เขารชนวัดมหาธาตุ		X			X	X	X	X			5
17 ศูนย์เขารชนประชานิเวศน์	X	X					X				3
18 ศูนย์เขารชนบางเขน	X	X			X	X	X	X			6
19 ศูนย์เขารชนเดชะวณิช	X	X	X								3
20 ศูนย์เขารชนฉัตรแก้ว	X	X				X	X				4
21 ศูนย์เขารชนโรจราษฎร์บุรี	X	X				X	X			X	5
22 ศูนย์เขารชนอัมพวา	X	X			X	X	X				5
23 ศูนย์เขารชนเวฬุราชิน	X	X			X	X	X				5
24 ศูนย์เขารชนวัดม่วง	X					X	X		X		4
25 ศูนย์เขารชนบางขุนเทียน	X						X		X	X	4
26 ศูนย์เขารชนชัยพฤกษ์มาลา	X					X	X			X	4
รวม	23	21	2	0	15	13	24	7	4	4	

ที่มา: จากการออกสำรวจจากคลนาม และสำนักงานเมืองกรุงเทพมหานคร

6. ปัญหาที่เกิดจากการกระจายตัวของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของศูนย์เยาวชน ซึ่งนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับผังเมืองกรุงเทพมหานครที่ผ่านมา พบว่าศูนย์เยาวชนทั้ง 26 ศูนย์นั้นกระจายตัวอยู่ใน 23 เขตจาก 38 เขตของกรุงเทพมหานคร โดยศูนย์เยาวชนมีการกระจุกตัวอยู่ในเขตปทุมวันถึง 3 ศูนย์ เขตพระนคร 2 ศูนย์ นอกจากนี้ศูนย์เยาวชนจะกระจายตัวอยู่ในเขตต่างๆอีกเขตละ 1 ศูนย์ จำนวน 21 เขต โดยเฉพาะเขตที่อยู่ใจกลางเมือง เช่น เขตป้อมปราบฯ , เขตบางรัก , เขตดุสิต , เขตธนบุรี , เขตบางกอกใหญ่ , เขตบางกอกน้อย เป็นต้น และเขตที่อยู่ชานเมือง คือ ลาดกระบัง , มีนบุรี , หนองแขม และบางขุนเทียน ซึ่งการที่ศูนย์เยาวชนมีการกระจายตัวในลักษณะนี้นั้นทำให้เกิดปัญหาต่างๆ คือ

1. ศูนย์เยาวชนบางแห่งมีขนาดและองค์ประกอบทางกายภาพที่ไม่สอดคล้องกับรัศมีการให้บริการ การเข้าถึง ความหนาแน่นเขต และการใช้ที่ดินโดยรอบ ส่งผลทำให้ศูนย์เยาวชนบางแห่งมีความหนาแน่นของสมาชิกสูงเกินไป เช่น ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง ซึ่งมีขนาดและองค์ประกอบทางกายภาพระดับ 3 แต่มีรัศมีการให้บริการในระดับเมือง มีการเข้าถึงที่สะดวกมาก โดยการใช้ที่ดินโดยรอบนั้นเป็นย่านพาณิชย์กรรม สถานที่ราชการ สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา มีความหนาแน่นประชากรในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นผลทำให้มีสมาชิกมาใช้บริการในศูนย์เยาวชนมาก ดังนั้นความหนาแน่นของสมาชิกสูงถึง 41 คนต่อตารางเมตร ในขณะที่ศูนย์เยาวชนบางแห่งมีความหนาแน่นสมาชิกต่ำเกินไป เช่น ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน ซึ่งมีขนาดและองค์ประกอบทางกายภาพระดับ 1 มีรัศมีการให้บริการในระดับเมือง แต่มีการเข้าถึงที่ไม่สะดวก โดยการใช้ที่ดินโดยรอบนั้นเป็นย่านพักอาศัยเบาบาง มีสถาบันการศึกษา และเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่โล่งว่าง มีความหนาแน่นประชากรในระดับต่ำ ทำให้มีสมาชิกมาใช้บริการในศูนย์เยาวชนน้อยมาก ดังนั้นความหนาแน่นของสมาชิกจึงต่ำถึง 0.05 คนต่อตารางเมตร

2. ในจำนวน 15 เขตที่ไม่พบศูนย์เยาวชนนั้นเป็นเขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำมากที่สุด โดยพบว่าในเขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำนี้เป็นเขตที่ขาดแคลนการให้บริการของศูนย์เยาวชนมากที่สุด โดยพบว่า พื้นที่ที่มีความขาดแคลนมากที่สุด คือ พื้นที่ที่ไม่อยู่ในรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนเลย คือ เขตหนองจอก , พื้นที่ที่มีความขาดแคลนปานกลาง คือ พื้นที่ซึ่งไม่มีการซ้อนทับกันของรัศมีการให้บริการเลย คือ เขตลาดพร้าว , บางกะปิ , บึงกุ่ม , ห้วยขวาง , ภาษีเจริญ และสวนหลวง และพื้นที่ที่มีความขาดแคลนระดับต่ำ คือ พื้นที่ซึ่งมีการซ้อนทับกันของรัศมีการให้บริการน้อย คือ เขตจอมทอง และดอนเมือง ส่วนในเขตที่ไม่พบศูนย์เยาวชนที่มีความหนาแน่นสูงและปานกลางนั้นจะเป็นพื้นที่ที่มีการซ้อนทับของรัศมีการให้บริการกันค่อนข้างมาก

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของศูนย์เยาวชน รวมทั้งวิเคราะห์ทางผังเมืองทางด้านการกระจายตัว , รัศมีการให้บริการ , การเข้าถึง , ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับลักษณะประชากร , ความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับการใช้ที่ดินโดยรอบ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากการกระจายตัวของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพ

มหานคร นั้นทำให้ทราบว่าศูนย์เยาวชนทั้ง 26 ศูนย์มีสถานที่ตั้งอยู่ใน 23 เขต จาก 38 เขตของกรุงเทพมหานคร โดยศูนย์เยาวชนมีการกระจุกตัวอยู่ในเขตปทุมวันถึง 3 ศูนย์ เขตพระนคร 2 ศูนย์ นอกจากนี้ศูนย์เยาวชนจะกระจายตัวอยู่ในเขตต่างๆอีกเขตละ 1 ศูนย์ จำนวน 21 เขต โดยเฉพาะเขตที่อยู่ใจกลางเมือง เช่น เขตป้อมปราบ , เขตบางรัก , เขตดุสิต , เขตธนบุรี , เขตบางกอกใหญ่ , เขตบางกอกน้อย เป็นต้น และเขตที่อยู่ชานเมือง คือ ลาดกระบัง , มีนบุรี , หนองแขม และบางขุนเทียน โดยรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนนั้นมีการซ้อนทับกันมากที่สุด คือ พื้นที่เขตพระนคร และซ้อนทับต่อเนื่องไปในเขตใกล้เคียง คือ เขตป้อมปราบ , เขตปทุมวัน , บางกอกใหญ่ , เขตดุสิต เขตบางซื่อ และเขตบางพลัด ส่วนพื้นที่ที่ไม่อยู่ในรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนเลย คือ เขตหนองจอก และพื้นที่ที่ไม่มีการซ้อนทับกันของรัศมีการให้บริการเลย คือ เขตลาดพร้าว , เขตบางกะปิ และเขตบึงกุ่ม จากการเปรียบเทียบรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนกับแนวความคิดทางด้านศูนย์กลางนั้นพบว่าการพบที่ ศูนย์เยาวชนมีรัศมีการให้บริการนั้นอยู่ในระดับศูนย์กลางเมืองมากที่สุด โดยไม่พบศูนย์เยาวชนที่มีรัศมีการให้บริการต่ำกว่ารัศมีการให้บริการในระดับศูนย์กลางย่อยละแวกบ้าน จะเห็นได้ว่าศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพในรัศมีการให้บริการได้เทียบเท่าหรือมากกว่าต่างประเทศ ส่วนการเข้าถึงศูนย์เยาวชนทั้ง 26 ศูนย์ นั้นพบว่า ศูนย์เยาวชนส่วนมากมีการเข้าถึงที่สะดวกปานกลาง และไม่สะดวก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของศูนย์เยาวชนกับลักษณะประชากรนั้นพบว่า ศูนย์เยาวชนบางแห่งมีความหนาแน่นของสมาชิกไม่สอดคล้องกับความหนาแน่นของประชากร ส่วนการใช้ที่ดินโดยรอบศูนย์เยาวชนส่วนมากมีการใช้ที่ดินเป็น 4 - 5 ประเภท โดยส่วนมากเป็นประเภทการใช้ที่ดินเป็นสถาบันการศึกษา ย่านที่อยู่อาศัย และย่านพาณิชยกรรม

และปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์มาทั้งหมดนั้นคือศูนย์เยาวชนบางแห่งมีขนาดและองค์ประกอบทางกายภาพที่ไม่สอดคล้องกับรัศมีการให้บริการ การเข้าถึง ความหนาแน่นเขต และการใช้ที่ดินโดยรอบ ส่งผลทำให้ศูนย์เยาวชนบางแห่งมีความหนาแน่นของสมาชิกสูงเกินไป เช่น ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง ซึ่งมีขนาดและองค์ประกอบทางกายภาพระดับ 3 แต่มีรัศมีการให้บริการในระดับเมือง มีการเข้าถึงที่สะดวกมาก โดยการใช้ที่ดินโดยรอบนั้นเป็นย่านพาณิชยกรรม สถานที่ราชการ สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา มีความหนาแน่นประชากรในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นผลทำให้มีสมาชิกมาใช้บริการในศูนย์เยาวชนมาก ดังนั้นความหนาแน่นของสมาชิกสูงถึง 41 คนต่อตารางเมตร ในขณะที่ศูนย์เยาวชนบางแห่งมีความหนาแน่นสมาชิกต่ำเกินไป เช่น ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน ซึ่งมีขนาดและองค์ประกอบทางกายภาพระดับ 1 มีรัศมีการให้บริการในระดับเมือง แต่มีการเข้าถึงที่ไม่สะดวก โดยการใช้ที่ดินโดยรอบนั้นเป็นย่านพักอาศัยเบาบาง มีสถาบันการศึกษา และเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่โล่งว่าง มีความหนาแน่นประชากรในระดับต่ำ ทำให้มีสมาชิกมาใช้บริการในศูนย์เยาวชนน้อยมาก ดังนั้นความหนาแน่นของสมาชิกจึงต่ำถึง 0.05 คนต่อตารางเมตร

นอกจากนี้ยังพบว่าในจำนวน 15 เขตที่ไม่พบศูนย์เยาวชนนั้นเป็นเขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำมากที่สุด โดยพบว่าในเขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำนี้เป็นเขตที่ขาดแคลนการให้บริการของศูนย์

เยาวชนมากที่สุด โดยพบว่า พื้นที่ที่มีความขาดแคลนมากที่สุด คือ พื้นที่ที่ไม่อยู่ในรัศมีการให้บริการของศูนย์เยาวชนเลย คือ เขตหนองจอก . พื้นที่ที่มีความขาดแคลนปานกลาง คือ พื้นที่ซึ่งไม่มีการซ้อนทับกันของรัศมีการให้บริการเลย คือ เขตลาดพร้าว , บางกะปิ , บึงกุ่ม , ห้วยขวาง , ภาษีเจริญ และสวนหลวง และพื้นที่ที่มีความขาดแคลนระดับต่ำ คือ พื้นที่ซึ่งมีการซ้อนทับกันของรัศมีการให้บริการน้อย คือ เขตจอมทอง และดอนเมือง ส่วนในเขตที่ไม่พบศูนย์เยาวชนที่มีความหนาแน่นสูงและปานกลางนั้นจะเป็นพื้นที่ที่มีการซ้อนทับของรัศมีการให้บริการกันค่อนข้างมาก

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและการวิเคราะห์ทางผังเมืองที่ผ่านมาทำให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและการกระจายตัวของศูนย์เยาวชน ซึ่งในบทต่อไปนั้นจะเป็นการศึกษาถึงความต้องการของเยาวชนในการเข้ามาใช้บริการในศูนย์เยาวชน ซึ่งทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นรวมทั้งความต้องการของเยาวชนนั้นจะนำมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนทางการพัฒนาศูนย์เยาวชนได้ต่อไป